

Blibet in mir

(kázání na den sv. mučedníka Vitala, Q40)

Náš Pán Ježíš Kristus praví v evangeliu: „Zůstaňte ve mně!“ A jiné slovo zaznívá v epištole: „*Blažený je muž, který přebývá v moudrosti.*“ A ta dvě slova – Kristovo „Zůstaňte ve mně!“ a ono z epištoly „*Blažený je muž, který přebývá v moudrosti.*“ zcela souhlasí.

Hledte, co má mít člověk, který bude přebývat v něm, tj. v Bohu. Musí mít trojí.

Za prvé, aby zapřel sám sebe i vše ostatní, a aby nezávisel na těch věcech, které se vnitřně uchopují smysly, a aby se netěšil z ničeho stvořeného, ať už v čase nebo ve věčnosti.

To druhé je, aby neměl v lásce to či ono dobré, leč aby miloval to dobro, z něhož vše dobré vyplývá, neboť nic není více žádoucí ani líbeznější, než nakolik v tom přebývá Bůh. Proto by člověk neměl nic dobrého milovat více, než nakolik v tom miluje Boha, a také by člověk neměl milovat Boha pro nebeské království ani pro cokoli [jiného], ale měl by ho milovat pro dobro, kterým je sám v sobě. Neboť když někdo miluje něco pro něco jiného, nemá v tom zalíbení, ale má zalíbení v tom, kvůli čemu to miluje. Proto chcete-li v něm zůstat, nemilujte ho pro nic jiného než pro něj samého.

A třetí je, že nemá Boha chápat a pojímat jako dobrého či spravedlivého, ale pojímat ho v jeho čiré substanci, v níž také on sám sebe uchopuje. Dobrota a spravedlivost jsou totiž božím šatem, jímž se odívá. Proto oddělte Boha ode všeho, co ho [pouze] odívá, a pojměte jej čirého v jeho komůrce, v níž je vysvěcen a nahý sám v sobě. A tak buďte [s ním a] v něm.

A kdo v něm takto zůstává, má pateré.

Za prvé, že není mezi ním a Bohem žádného rozdílu, ale jsou jedno. Andělů je nesčetně, neboť nepůsobí jednotlivě a mnohost se jich netýká; to pochází z jejich veliké prostoty. Ani tři osoby množství nejsou počítatelné, ale jsou mnohostí. Ale mezi člověkem a Bohem není vůbec žádné rozlišení a žádná mnohost; není než jeden.

Za druhé, že požívá svoji blaženost v čistotě tak, jak ji sám Bůh požívá a sám sobě poskytuje.

Za třetí, že má poznání i vědění společné s božím poznáním a věděním a stejného účinku.

Za čtvrté, že se v něm neustále rodí Bůh. Jak se neustále rodí Bůh v člověku? Nuže hledte! Když člověk odhalí a odkryje božství, jež v něm Bůh přirozeně stvořil, zjeví se

v něm obraz boží. Při [každém] rození se dá pozorovat boží zjevení: neboť když říkáme, že se Syn rodí z Otce, je to tím, že mu Otec otcovsky projevuje svoji schopnost a moc. A proto čím člověk více a zřetelněji v sobě odhaluje boží obraz, tím zřetelněji se v něm rodí Bůh. A tak je možné vnímat pořád boží rození, podle toho, jak se v něm odhaluje a září boží obraz.

A to páté je, že se člověk rodí a obrozuje v Bohu. A jak se rodí neustále člověk v Bohu? Nuž hleďte! Díky odhalení [božího] obrazu v člověku se člověk Bohu podobá, neboť díky tomu obrazu je člověk podoben obrazu božímu, jaký je ve své bytostné podstatě. A čím se člověk více odhaluje, tím je Bohu podobnější, a čím je Bohu podobnější, tím je s ním více sjednocen. A tak je třeba chápat neustále rození člověka v Bohu tak, že člověk a jeho obraz září v obrazu božím, což je čirý Bůh podle své bytostné podstaty, a s ním je člověk sjednocen. A tak jednotu člověka a Boha je třeba pojímat jako jednotu [onoho] obrazu, neboť člověk ej podoben Bohu podle [tohoto] obrazu.

A proto když říkáme, že je člověk jedno s Bohem a zrcadlí [v sobě] jeho jednotu, pojímáme ho podle částky [onoho], již je podoben a roven Bohu, a ne podle jeho stvořenosti. Neboť pojímáme-li ho [stejného] jako Boha, nepojímáme ho v jeho stvořenosti; a když ho pojímáme [za] Boha, nepopíráme [tím] jeho stvořenost; to [případné] popření [stvořenosti] je třeba chápat tak, že se stvořené ztrácí a nicotní, ačkoli ji musíme chápat jako stvrzenou tím, že [sám] Bůh ji přijímá. Neboť u Krista, který je Bůh i člověk, pokud ho pojímáme podle lidství, tímto uchopením [jakoby] popíráme jeho božství; avšak ne že bychom [skutečně jeho] božství popírali, ale [jenom] v tomto uchopení.

A tak je třeba chápat Augustinův výrok, že „Co člověk miluje,[tím člověk je: Miluje-li kámen, je kamenem, miluje-li člověka, je člověkem, a miluje-li Boha – to se neodvažuji dořici; kdybych řekl, že je tím Bohem, mohli byste mě ukamenovat. Ale podívejte se do Písma.“ A proto, čím se člověk láskou bezprostředněji připodobní Bohu, tím více bude zvnějšku i zevnitř odrážet podobu božské jednoduchosti, v níž je s Bohem zajedno. To vše získává člověk přebýváním v něm. A hleďte na ovoce, jaké takový člověk nese. Tím míním, že kdykoli je sjednocen s Bohem, plodí a vytváří spolu s ním veškeré tvorstvo a přináší veškerému tvorstvu blaženost podle [míry] své sjednocenosti s ním.

A slovo epištoly zase hovoří takto: *Blažený je muž, který přebývá v moudrosti.* [Apoštol] uvedl „v moudrosti“. Moudrost je [ženské,] mateřské jméno, neboť je to vlastnost, trpná vlastnost, poněvadž do Boha můžeme umístit činnost i trpnost: Otec je činný a Syn je trpný – to vyplývá z povahy plození. A Syn je ovšem věčně zrozená moudrost, pomocí níž se vše poddává rozlišení, a proto říká [epištola]: *Blažený je muž, který přebývá v moudrosti.*

A říká: „Blažený je muž“. Už jsem vícekrát říkal, že jsou v duši dvě mocnosti – mužská a ženská. A [tady se] říká: „blažený je muž“. Síla, jež sídlí v duši a nazývá se mužem, je nejvyšší silou duše, v níž září sám a nezakrytě Bůh, neboť do této mohutnosti nevstoupí nic, než sám Bůh a tato mohutnost je stále v Bohu. A chce-li tedy člověk uchopit cokoli pomocí této síly, nebere to v jeho předmětnosti, ale podle toho, jak je to v Bohu. A proto by měl člověk [také] neustále prodlévat v této mohutnosti, neboť v ní je si vše rovno. A tak by byl člověk se vším vyrovnaný a ztotožněný a přijímal všechny věci tak, že jsou SI PŘED Bohem rovny a měl by tak vše. Člověk by [tak] odebral všemu jeho hrubost a požíval je podle jejich žádoucí a příjemné stránky. A tak je [také nutně] má, neboť Bůh ze své vlastní přirozenosti nemůže jinak, než ti dát vše, co kdy stvořil, i sebe sama. A proto je blažený ten člověk, který stále přebývá v oné síle a mocnosti, neboť stále přebývá v Bohu.

Abychom stále a nutně přebývali v Bohu, nám pomoz náš milý Pán Ježíš Kristus.
Amen